

KAUPPAREKISTERISTÄ LAIMIN- LYÖNTIEN VUOKSI POISTETUT YH- TIÖT JA HARMAA TALOUS

Katsaus 2/2025

Riitta Nummila ja Tomi Martikainen

Harmaan talouden selvitysyksikkö

11.2.2025

KAUPPAREKISTERISTÄ LAIMINLYÖNTIEN VUOKSI POISTETUT YHTIÖT JA HARMAA TALOUS

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) poistaa vuosittain tuhansia yhtiöitä kaupparekisteristä tilinpäätöstietojen ilmoituslaiminlyöntien vuoksi. Osa poistetuista yrityksistä jatkaa elinkeinotoiminnan harjoittamista kaupparekisteristä poistamisesta huolimatta. Passiivisuus viranomaista kohtaan ei aina tarkoita toiminnan tosiasiallista päättymistä, eivätkä rekisterimerkintöjen virheet ja puutteet aina estä toiminnan harjoittamista. Rekisterien ulkopuolella toimintaa jatkava yritys voi olla harmaan talouden harjoittamisen väline. Näiden valvonta ja oikean verovelvollisen selvittäminen on hankalaa. Harmaan talouden selvitysyksikkö (HTSY) on tarkastellut vuosina 2019–2022 ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntien vuoksi kaupparekisteristä poistettuja yhtiöitä.

PRH valvoo tilinpäätösten ilmoitusvelvollisuuden noudattamista

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) valvoo kirjanpitolaissa säädettyä tilinpäätösten ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. PRH voi poistaa kaupparekisteristä sellaiset yhtiöt, jotka eivät kehotuksesta korjaa ilmoituspuutteita (PRH, 2024b). Poistomenettelyyn joutuneista valtaosa on laiminlyönyt tilinpäätöstietojen toimittamisen¹.

Kaikki osakeyhtiöt, myös toimimattomat², ovat velvollisia ilmoittamaan tilinpäätösasiakirjat rekisteröitäväksi kaupparekisteriin jokaiselta tilikaudelta. PRH julkistaa tilinpäätösasiakirjat, ja luovuttaa niitä myös massaluovutuksina yrityksille ja viranomaisille. Yritys voi ilmoittaa vahvistetun tilinpäätöksen kaupparekisteriin, joko suoraan PRH:lle tai Verohallinnon kautta. Jos tilinpäätös annetaan veroilmoituksen mukana

ajallaan, on tilinpäätöksen ilmoitusvelvollisuus täytetty. Tilinpäätöksen ilmoittaminen kaupparekisteriin on maksutonta, kun sen tekee ajallaan.

Kaupparekisteristä poistettavien määrä voi kasvaa entisestään, sillä vuodesta 2024 alkaen poistomenettelyyn on voinut johtaa myös edunsaajailmoituksen³ laiminlyönti (PRH, 2024c). Heinäkuun 2024 alussa PRH julkaisi sivuillaan tiedotteen, jonka mukaan jopa 47 000 yritystä on laiminlyönyt edunsaajatiedon ilmoittamisen (PRH, 2024d).

Kymmeniä tuhansia yrityksiä poistettu kaupparekisteristä

HTSY:n laatiman selvityksen mukaan PRH poisti vuosina 2019–2022 kaupparekisteristä noin 42 000 yhtiötä tilinpäätöksen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntien vuoksi⁴. Noin puolet poistouhkaisen kehotuskirjeen saaneista

¹ Pitkään toimimattomana olleet ja sen vuoksi kaupparekisteristä poistetut yhtiöt eivät ole tässä tarkastelussa mukana.

² Vaikka varsinaista toimintaa ei ole, voi yhtiöllä olla esimerkiksi pankkikuluja tai omistuksista saatavia tuottoja, jotka tulee kirjata tuloslaskelmaan ja taseen. Tilinpäätöksen laatimisvelvoite on Kirjanpitolautakunnan mukaan ehdoton (KILA 1770/2005).

³ PRH on rekisteröinyt edunsaajatietoja heinäkuusta 2019 alkaen. Velvollisuus tehdä maksuton edunsaajailmoitus ja pitää tiedot ajan tasalla koskee yhteensä noin 280 000 yritystä (osakeyhtiöt ja osuuskunnat, lukuun ottamatta pörssi-yhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä).

⁴ PRH julkaisee poistomenettelyssä olevat yhtiöt www-sivuillaan, josta lukumäärät on kerätty.

päätyi poistetuksi kaupparekisteristä⁵. Puutteellisen hallituksen vuoksi poistettuja on ollut vain vähän. Esimerkiksi vuonna 2022 PRH poisti kaupparekisteristä puutteellisen hallituksen vuoksi noin 150 yhtiötä. Valtaosa (96 %) laiminlyöntien tai puutteellisen hallituksen vuoksi kaupparekisteristä poistetuista on ollut osakeyhtiöitä.

Kaupparekisteristä poistaminen tarkoittaa, ettei yhtiö voi harjoittaa yritystoimintaa (PRH, 2025a). Tieto yhtiön kaupparekisteristä poistamisesta välitetään Verohallinnolle. Verohallinto poistaa yhtiöt arvonlisäverovelvollisten rekisteristä, työnantajarekisteristä ja ennakkoperintärekisteristä.

Passiivisuus ei tarkoita toiminnan päättymistä

Passiivisuus viranomaista tai julkista rekisteriä ylläpitävää tahoa kohtaan ei aina tarkoita toiminnan tosiasiallista päättymistä, eivätkä rekisterimerkintöjen virheet ja puutteet aina estä toiminnan harjoittamista.

Kaupparekisteristä poistettu yhtiö on oikeustoimikelvoton, mutta siitä huolimatta sen nimissä saatetaan jatkaa toimintaa. Rekisteristä poistetun yhtiön oikeudellisesta asemasta säädetään osakeyhtiölaissa. Kaupparekisteristä poistetun yhtiön oikeudellinen asema on vastaava kuin purkautuneella yhtiöllä⁶. Osakeyhtiölain mukaan yhtiö ei purkautumisen jälkeen voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia⁷. Purkautumisen jälkeen yhtiön puolesta tehdyistä toimista vastaavat toimesta

päättäneet ja toimen tekijät yhteisvastuullisesti.

Yhden erityisen joukon muodostavat ne yhtiöt, joilla on esimerkiksi huoneisto- ja kiinteistöomistuksia. Vuosina 2019–2022 kaupparekisteristä poisteluilla lähes 700 yhtiöllä oli kiinteistö- ja/tai osakehuoneistojen omistuksia. Tarkasteluajanjaksolla noin 60 yhtiön kiinteistö/huoneisto-omistus oli päättynyt, mutta valtaosa ei ollut antanut veroilmoitusta ja ilmoittanut omaisuuden myynnistä saatuja tuloja ja mahdollisia kuluja.

Yhtenä riskinä on, että kiinteistö- tai huoneisto-omaisuutta käytetään edelleen tulojen hankkimiseen, mutta laiminlyödään tulojen ilmoittaminen ja verojen maksaminen. Toisaalta yhtiön vastuuhenkilöt saattavat käyttää yhtiön kiinteistö- tai huoneistovarallisuutta omiin tarkoituksiin ilman, että maksavat veroja saamastaan rahanarvoisesta edusta.

Pimeää toimintaa rekistereiden ulkopuolella

Selvityksen yhteydessä on havaittu, että on sellaisia yhtiöitä, jotka jatkavat toimintaa ilman kaupparekisterimerkintää. Tämä teettää viranomaisille lisätyötä, koska kaupparekisteristä poistettua yhtiötä ei esimerkiksi voida verottaa omana itsenäisenä verovelvollisena, vaan verot tulisi määrätä niille henkilöille, jotka ovat tehneet liiketoimia oikeustoimikelvottoman yhtiön nimissä.

Verotarkastuksilla on havaittu joidenkin kaupparekisteristä poistettujen yhtiöiden jatkaneen elinkeinotoimintaa ja laiminlyöneen kaiken

⁵ PRH lähetti vuonna 2021 noin 13 500 yhtiölle kehotuskirjeen tilinpäätöstietojen antamiseksi ja noin 7 200 poistettiin kaupparekisteristä, koska tilinpäätöstietoja ei kehotuksestaakaan annettu. Vuonna 2022 kehotuskirje oli lähetetty noin 3 100 yhtiölle ja 1 550 poistettiin.

⁶ Osakeyhtiölaki (21.7.2006/624) 20 luku 22 § 1 momentti.

⁷ Osakeyhtiölaki (21.7.2006/624) 20 luku 17 § 2 momentti.

ilmoittamisen sekä verojen maksamisen. Kaupparekisteristä poistettu toimintaa jatkava yritys voi olla harmaan talouden harjoittamisen väline. Rekisterien ulkopuolella toimivien valvonta ja oikean verovelvollisen selvittäminen on hankalaa.

Rekisteröintien puuttuminen ei aina estä liiketoiminnan harjoittamista. Toisinaan yrittäjä ei ymmärrä tai halua varmistaa säännöllisin aikavälein YTJ:stä, onko liikekumppani kaupparekisterissä ja Verohallinnon rekistereissä. Kuluttaja-asiakkaalta tätä ei edes edellytetä. Rekisteröintien puuttuminen ei myöskään estä liiketoiminnan harjoittamista tilanteissa, joissa maksut tapahtuvat käteisellä tai vastuuhenkilön taikka toisen tahon pankkitilin kautta, mikä on tyyppillistä harmaan talouden toiminnassa. Esimerkiksi ulkomaisten pankkitilien ja muiden maksualustojen perustaminen sekä käyttäminen on hyvin yksinkertaista ja nopeaa.

Rekisteristä poistoja, rekisteriin palautuksia ja kaupparekisterilain muutoksia

Kaupparekisterilakia on muutettu viimeisten vuosien aikana pariin kertaan. Ennen vuotta 2023 kaupparekisteristä laiminlyöntien vuoksi poistettujen yhtiöiden oli mahdollista hakeutua takaisin kaupparekisteriin hakemuksesta (PRH, 2024a). Vuosien 2019–2022 aikana PRH palautti kaupparekisteriin hakemuksesta noin 2 500 yhtiötä⁸ (josta 90 % osakeyhtiöitä).

Vuodesta 2023 alkaen poistetut yritykset eivät ole voineet hakemuksesta päästä takaisin kaupparekisteriin, vaan poistopäätökseen on

tullut hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen (PRH, 2023).

Kesäkuussa 2024 Tuomioistuinlaitoksen julkaiseman tiedotteen mukaan Helsingin hallinto-oikeus on ratkaissut ensimmäisiä valituksia, jotka koskivat yritysten poistoja kaupparekisteristä. Hallinto-oikeus katsoi, että asiassa ei ollut tapahtunut menettelyvirhettä, joten yhtiöitä ei palautettu kaupparekisteriin. (Helsingin hallinto-oikeus, 2024)

Lokakuussa 2024 PRH keskeytti toistaiseksi yritysten poistamisen kaupparekisteristä (PRH, 2024e). Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli virkatyönä lakimuutosehdotusta, joka koski muun muassa ilmoituslaiminlyöntien vuoksi kaupparekisteristä poistetun yhtiön palauttamista takaisin kaupparekisteriin (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2024a). Kaupparekisterilain muutos on hyväksytty 30.12.2024 ja se tuli voimaan 1.1.2025.

Lakimuutoksen myötä PRH voi jälleen palauttaa poistettuja yrityksiä hakemuksesta kaupparekisteriin. Jälleen myös 1.1.2023 jälkeen poistetut yritykset voivat hakeutua tietyin edellytyksin takaisin kaupparekisteriin. Hakemus on jätettävä vuoden kuluttua poistopäätöksestä⁹. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2024b)

Kaupparekisteriin palautetulla yhtiöllä on velvollisuus oma-aloitteisesti hakeutua tarpeen mukaan uudelleen arvonlisäverovelvolliseksi, palkkoja maksavan työnantajan rekisteriin ja ennakkoperintärekisteriin. Yhden haasteen viranomaisille tuovat ne yhtiöt, jotka eivät hakeudu oma-aloitteisesti Verohallinnon rekisteriin uudelleen kaupparekisteriin palauttamisen jälkeen. HTSY:n selvityksen mukaan

⁸ PRH:lta saatiin pyynnöstä listaus, joka sisälsi ajalla 1.1.2019 – 30.11.2023 kaupparekisteriin hakemuksesta palautettujen yhtiöiden y-tunnukset.

⁹ Jos yhtiö on poistettu ennen kaupparekisterilain muutoksen voimaan tuloa (eli vuosina 2023–2024), määräaika on yksi vuosi lain voimaan tulosta.

vuosina 2019–2022 kaupparekisteriin palaute-
tuista yhtiöistä puolet (56 %) ei ollut hakeutu-
nut Verohallinnon rekistereihin. Näihin yhtiöi-
hin kytkeytyy riski harmaasta taloudesta eli
elinkeinotoiminnan harjoittamisesta rekistereih-
den ulkopuolella.

Laiminlyöntimaksut tehostamaan ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä

Kesäkuussa 2023 voimaan tulleen kauppare-
kisterilain mukaan PRH voi määrätä yritykselle
laiminlyöntimaksun, jos yritys ei kehotuksesta
korjaa rekisteritiedoissa olevia virheitä tai
puutteita¹⁰. Patentti- ja rekisterihallitus aloittaa
laiminlyöntimaksujen määräämisen vuonna
2025. Laiminlyönti- ja myöhästymismaksujen
suuruus vaihtelee 150–600 euron välillä
(PRH, 2025b).

Laiminlyöntimaksut ja myöhästymismaksut
saattavat tehostaa ilmoitusvelvollisuuden täyt-
tämistä. Aika näyttää vähentävätkö laiminlyön-
timaksut myös laiminlyöntien vuoksi kauppa-
rekisteristä poistamisia.

Oletettavasti laiminlyöntimaksut vähentänevät
ymmärtämättömyydestä johtuvia laiminlyön-
tejä, mutta ne eivät yksinään ole riittäviä val-
vontakeinoja. Laiminlyönti- ja myöhästymis-
maksujen suuruus on alhainen suhteutettuna
siihen, että seuraava seuraamus yhtiölle on
sen poistaminen kaupparekisteristä. Lisäksi
laiminlyöntimaksut eivät kata kaupparekiste-
ristä poistamisen ja sinne palauttamisen ai-
heuttamia taloudellisia vaikutuksia viranomai-
sille. Laiminlyöntimaksujen suuruuden tulisi
vastata paremmin laiminlyönnin vakavuutta.

Kaupparekisteristä poistamisen menettelyä tulisi kehittää

Elinkeinotoiminnan harjoittaminen osakeyhtiö-
muotoisesti edellyttää osakeyhtiölain mukais-
ten velvoitteiden noudattamista ja yhtiön joh-
dolla on huolellisuusvelvoite yhtiöstään.

HTSY:n näkemyksen mukaan toiminnassa
olevien yhtiöiden poistaminen kaupparekiste-
ristä tulisi olla viimeinen toimenpide kattavan
kehotusmenettelyn ja sanktioiden antamisen
jälkeen.

Tieto ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönneistä
olisi hyvä saattaa julkisesti nähtäväksi esimer-
kiksi yritystietojärjestelmään ja tarvittaessa
kuulemismenettelyä pidentää. Tämä osaltaan
varmistaisi, etteivät yhtiön vastuuhenkilöt voisi
olla tietämättömiä ilmoitusvelvollisuuden lai-
minlyönneistä ja siitä, että yhtiö poistetaan
kaupparekisteristä, jos ilmoituspuutteita ei kor-
jata.

Kaupparekisteriin ei tulisi voida palauttaa vel-
voitteitaan olennaisesti laiminlyöneitä osake-
yhtiötä. Kaupparekisterin väliaikainen poisto-
ja palautusmenettely aiheuttaa kustannuksia
ja haittaa sekä itse yritykselle että viranomai-
sille. Kuinka varmistutaan esimerkiksi siitä,
että ilmoitukset, verojen maksut ja muut vel-
vollisuudet tulevat hoidetuksi oikein ja täysi-
määräisesti myös siltä ajalta, jolta yhtiö on ol-
lut poistettuna kaupparekisteristä?

Asiasta selvityshanke harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaohjelmassa

Kaupparekisteriin merkitsemisen oikeusvaiku-
tukset on säädetty kattavasti, mutta

¹⁰ Kaupparekisterilaki (564/2023) 24 §.

kaupparekisteristä poistamisen oikeusvaikutuksia ei ole yksiselitteisesti säädetty. Tämä johtaa erilaisiin tulkintaongelmiin rekisteristä poistetun velvollisuuksien, vastuiden ja oikeuksien osalta.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaohjelmassa (2024–2027) on suunniteltu toteutettavaksi selvityshanke, joka liittyy kaupparekistereistä poistettuihin yhtiöihin. Tarkoituksena on moniviranomaisyhteistyössä tunnistaa kaupparekisteristä poistettuihin yhtiöihin liittyviä keskeisiä ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja viranomaisten menettelyt. Selvityshankkeessa on tarkoitus laatia konkreettisia ehdotuksia ongelmien poistamiseksi.

Lähdeluettelo

- Helsingin hallinto-oikeus. (28. kesäkuu 2024). Helsingin hallinto-oikeus ratkaisi ensimmäisiä valituksia, jotka koskivat yrityksen poistamista kaupparekisteristä. Helsinki, Suomi. Haettu 9. 10 2024 osoitteesta <https://oikeus.fi/hallintooikeudet/helsinginhallinto-oikeus/fi/index/tiedotteet/2024/helsinginhallinto-oikeusratkaisiensimmaisiavalituksiajotkakoskivatyrityksenpoistamistakaupparekisterista.html>
- PRH. (4. joulukuu 2023). Vuodesta 2023 alkaen poistetun yrityksen palauttaminen kaupparekisteriin. Helsinki, Suomi. Haettu 26. kesäkuu 2024 osoitteesta https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset/yrityksen_tilinpaatos_myohassa/poistomenettely/vuodesta2023alkaenpoistetunyrityksenpalauttaminenkaupparekisteriin.html
- PRH. (1. tammikuu 2024a). Ennen vuotta 2023 poistetun yrityksen palauttaminen kaupparekisteriin. Helsinki, Suomi. Haettu 26. kesäkuu 2024 osoitteesta https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset/yrityksen_tilinpaatos_myohassa/poistomenettely/ennenvuotta2023poistetunyrityksenpalauttaminenkaupparekisteriin.html
- PRH. (12. huhtikuu 2024b). PRH poistaa rekisteristä tai määrää selvitystilaan. Helsinki, Suomi. Haettu 25. kesä 2024 osoitteesta https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen/prh-aloitteinen_rekisterista_poistaminen.html
- PRH. (6. toukokuu 2024c). Kaupparekisteriin tehtävän edunsaajailmoituksen laiminlyönnin seuraukset. Helsinki, Suomi. Haettu 25. kesäkuu 2024 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/edunsaajatiedot/seuraukset.html>
- PRH. (2. heinäkuu 2024d). Edunsaajatiedot jääneet 47 000 yritykseltä ilmoittamatta – nyt uhkana yrityksen poisto kaupparekisteristä. Helsinki, Suomi. Haettu 3. heinäkuun 2024 osoitteesta <https://news.cision.com/fi/patentti--ja-rekisterihallitus/r/edunsaajatiedot-jaaneet-47-000-yritykselta-ilmoittamatta---nyt-uhkana-yrityksen-poisto-kaupparekiste,c4008390>
- PRH. (3. lokakuu 2024e). PRH on keskeyttänyt yritysten poistamisen kaupparekisteristä – uutta lakia valmistellaan. Helsinki, Suomi. Haettu 3. 10 2024 osoitteesta <https://uutiskirje.prh.fi/archive/show/2009651>
- PRH. (2. 1 2025a). Kaupparekisteristä poistaminen vaikutukset. Helsinki, Suomi. Haettu 10. 1 2025 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/poistaminen-kaupparekisterista/vaiikutukset.html>
- PRH. (2. 1 2025b). Miten lakimuutoksen vaikuttavat yrityksiin. Helsinki, Suomi. Haettu 20. 1 2025 osoitteesta <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/uusikaupparekisterilaki.html>

Talousvaliokunta. (11. joulukuu 2024). Valiokunnan mietintö TaVM 24/2024 vp. Helsinki, Suomi.

Haettu 13. 12 2024 osoitteesta

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/TaVM_24+2024.aspx

Työ- ja elinkeinoministeriö. (3. lokakuu 2024a). Kaupparekisterilain muutokset lausuntokierrokselle.

Helsinki, Suomi. Haettu 3. 10 2024 osoitteesta <https://tem.fi/-/kaupparekisterilain-muutokset-lausuntokierrokselle>

Työ- ja elinkeinoministeriö. (30. 12 2024b). Kaupparekisteristä poistettu yhtiö voidaan jatkossa palauttaa säädetyin edellytyksin hakemuksesta takaisin kaupparekisteriin. Helsinki, Suomi.

Haettu 10. 1 2025 osoitteesta <https://tem.fi/-/kaupparekisterista-poistettu-yhtio-voidaan-jatkossa-palauttaa-saadetyin-edellytyksin-hakemuksesta-takaisin-rekisteriin>